

بررسی و ارزیابی میزان امنیت اجتماعی شهروندان مورد پژوهی: بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده و بافت فرسوده شهر جوانرود

ژیلا سجادی^۱، سامان حیدری^{۲*}، کیوان باقری^۳

تاریخ دریافت: ۹۳/۰۶/۳۱
تاریخ پذیرش: ۹۳/۰۹/۲۴

از صفحه ۸۷ تا ۱۱۲

پژوهشنامه جغرافیای انتظامی
سال دوم، شماره هفتم، پاییز ۱۳۹۳

چکیده

بافت‌های شهری یکی از عوامل تأثیرگذار در ایجاد امنیت شهروندان می‌باشند. پژوهش حاضر مطالعه‌ای تطبیقی است که با هدف بررسی میزان امنیت اجتماعی شهروندان در دو بافت فرسوده و نوساز و برنامه‌ریزی شده شهر جوانرود به انجام رسیده است. روش تحقیق توصیفی - تحلیلی می‌باشد. جامعه آماری تمامی شهروندان ساکن در دو بافت مورد بررسی هستند که براساس فرمول کوکران تعداد ۳۸۰ نفر به عنوان جامعه نمونه انتخاب شده‌اند. نمونه‌گیری به صورت غیراحتمالی آسان صورت گرفته است. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه و مطالعات میدانی استفاده شده است. روایی و پایایی پرسشنامه نیز با استفاده از روش اعتبار صوری و ضریب آلفای کرونباخ مورد سنجش قرار گرفته است. به منظور تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای SPSS و Excel استفاده شد. از آزمون‌های T دونمونه‌ای مستقل و آزمون فریدمن برای تحلیل داده‌ها استفاده شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که امنیت اجتماعی شهروندان بافت فرسوده با میانگین ۲.۵۲ کمتر از شهروندان بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده با میانگین ۳.۳۴ است. همچنین، امنیت اجتماعی زنان با میانگین ۲.۶۰ کمتر از امنیت اجتماعی مردان با میانگین ۳.۱۹ است. میانگین میزان رضایت از عملکرد مدیریت شهری برای ایجاد محیطی ایمن و قابل زندگی در بافت فرسوده برابر با ۲.۰۹ و در بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده برابر با ۲.۸۹ می‌باشد. در نهایت، میانگین میزان رضایت از عملکرد نیروی انتظامی برای برقراری امنیت در بافت فرسوده برابر با ۴.۰۲ و در بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده برابر با ۳.۶۰ است. با توجه به نتایج این پژوهش می‌توان بیان داشت که امنیت اجتماعی شهروندان ساکن در بافت فرسوده مطلوب نیست و نوسازی و برنامه‌ریزی مجدد این بافت‌ها برای ایجاد محیطی ایمن و قابل زندگی برای شهروندان ساکن در آن امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است.

کلید واژه‌ها: امنیت اجتماعی، بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده، بافت فرسوده، شهر جوانرود.

۱. دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه شهید بهشتی تهران.

۲. کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه شهید بهشتی تهران saman_heydari2013@yahoo.com

(نویسنده مسئول).

۳. کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه اصفهان.

مقدمه

با گسترش روزافزون شهرنشینی و توسعه شهرها به‌ویژه در دهه‌های اخیر پدیده‌هایی چون صنعتی‌شدن، تراکم جمعیت، فشار ترافیک، از میان رفتن حس همسایگی و کاهش روابط خویشاوندی، کاهش اعتماد اجتماعی، مهاجرت و حاشیه‌نشینی افزایش یافته‌است و ناامنی و آسیب‌های اجتماعی در شهرها بیشتر مورد توجه قرار گرفته‌است (صالحی مرزبحرانی، ۱۳۸۴: ۱۶۴). مراکز شهری امروزه به‌عنوان مراکز وقوع جرم و انحرافات اجتماعی شناخته شده‌اند. در مراکز شهری به‌ویژه شهرهای بزرگ شاهد هزاران نفر از اطفال و نوجوانانی هستیم که به‌نحوی از تحصیل جدا شده و به سرقت، تکدی و انواع انحرافات اجتماعی پرداخته‌اند. مراکز شهری با جاذبه‌های صنعتی، اقتصادی و خدماتی هر روز پذیرای هزاران نفر از مهاجران روستایی و شهرهای کوچک هستند. از این‌رو، افراد تازه‌وارد به نقاط شهری که در زمینه‌هایی فرهنگ مربوط به نقاط شهری را ندارند اغلب آسیب‌پذیرند. آسیب‌پذیری در مقایسه با افراد بومی و افرادی که از خدمات و تأمین اجتماعی برخوردار هستند و این شرایط بیشتر آنها را در معرض خطر قرار می‌دهد (شیخی، ۱۳۷۳: ۱۱۰). مسئله امنیت اجتماعی به‌معنای امنیت انسان از هم‌نوعان خویش به لحاظ تحلیلی در سه سطح خرد، متوسط و کلان می‌تواند مطرح شود. سطح خرد به امنیت فرد در جامعه اشاره دارد و سطح میانه به امنیت گروه‌های داخلی جامعه - خانواده، گروه دوستان، نهادهای اجتماعی، شهرها و ... - برمی‌گردد و در سطح کلان امنیت کل جامعه لحاظ می‌گردد. مسئله امنیت اجتماعی در سطح خرد و متوسط بیشتر به‌عنوان یک مسئله داخلی مطرح می‌گردد ولی در سطح کلان - امنیت ملی - هم مسائل داخلی و هم مسائل خارجی در نظر گرفته می‌شود. (شریفی، ۱۳۸۴: ۱۷۳).

مقوله امنیت و احساس امنیت در نزد شهروندان یک شهر از دو جنبه واجد اهمیت است. اول آن که شهر به‌مثابه یک موقعیت زیستی دربردارنده حجم متراکمی از افراد گوناگون است و در صورتی قادر به ایفای کارکردهای ویژه خود خواهد گردید که امنیت در نزد ساکنان آن در حد قابل قبولی ارزیابی شود. دوم آن که با توجه به شهرنشینی بودن اکثریت مردم در سراسر جهان و به‌ویژه ایران مقوله امنیت در شهر در پیوند با موضوعات کلیدی و عمده‌ای همچون امنیت ملی قرار می‌گیرد و لذا دارای اهمیت خاصی می‌باشد (ربانی و افشارکهن، ۱۳۸۳: ۱۸۱). کشور ایران مانند بسیاری از کشورهای جهان

سوم بعد از دهه ۱۳۳۰ از نظر افزایش جمعیت، رشد شهرنشینی و نیز تمرکز جمعیت در شهرها چنان بی‌رویه رشد کرد که کنترل، هدایت و مدیریت مسائل شهری و به‌ویژه معضلات طبیعی آن را در عرصه اقتصادی- اجتماعی، فضایی و امنیتی به مهم‌ترین مسئله مدیریت ملی و منطقه‌ای تبدیل کرده‌است (کارگر و امینی، ۱۳۹۰: ۷). با توجه به مقدمه ذکر شده پرداختن به مسئله امنیت اجتماعی شهروندان در تمام فضاها شهری یک امر انکارناپذیر است و باید به‌منظور رسیدن به پایداری امنیت اجتماعی مطالعات و پژوهش‌های فراوانی انجام گیرد. یکی از این فضاها شهری بافت فرسوده است که با توجه به رشد سریع شهرنشینی در ایران مشکلات عدیده‌ای را به دنبال داشته‌است و از این میان می‌توان به مشکلات مربوط به امنیت اجتماعی شهروندان ساکن در این نوع بافت‌ها اشاره کرد. بنابراین، هدف پژوهش حاضر بررسی امنیت اجتماعی شهروندان در دو بافت فرسوده و نوساز شهری در شهر جوانرود است. در نهایت، پژوهش حاضر درصدد است به چهار پرسش مطرح شده در زیر پاسخ دهد:

- آیا بین امنیت اجتماعی شهروندان بافت فرسوده با شهروندان بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده تفاوت معناداری وجود دارد؟
- آیا بین امنیت زنان و مردان تفاوت معناداری وجود دارد؟
- آیا رضایت از عملکرد مدیریت شهری برای ایجاد محیطی ایمن و قابل زندگی در بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده با بافت فرسوده دارای تفاوت معناداری است؟
- آیا رضایت از عملکرد نیروی انتظامی برای برقراری امنیت در بین شهروندان بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده و شهروندان بافت فرسوده دارای تفاوت معناداری است؟

ضرورت و اهمیت پژوهش

گسترش آسیب‌های اجتماعی از جمله مسائل عمده‌ای است که گریبانگیر شهرهای امروزی شده‌است. در این میان مقوله امنیت اجتماعی شهروندان در فضاها گوناگون شهری یک امر بسیار مهم است که باید در مورد پایدار کردن آن مطالعات و پژوهش‌های فراوانی انجام شود تا در نهایت با کاربردی کردن و به‌عمل‌رساندن این مطالعات و پژوهش‌ها فضایی ایمن و آرام‌بخش را برای شهروندان خلق کرد.

پیشینه پژوهش

یعقوب احمدی و عطا اسمائیلی (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان «سنجش احساس امنیت زنان مبتنی بر عوامل چندبعدی و میان‌رشته‌ای در شهر یزد» به این نتیجه رسیده‌اند که امنیت اجتماعی زنان در شهر یزد پایین است. همچنین، نشان داده‌اند که مهم‌ترین عوامل مؤثر در میزان امنیت اجتماعی به ترتیب عبارتند از: استفاده از وسایل ارتباط جمعی، نگرش به حجاب، طراحی شهر، تصویر فرد از خود و حمایت اجتماعی که متغیر آخر رابطه معکوسی با امنیت اجتماعی زنان دارد.

سیروس احمدی و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی تحت عنوان «بررسی رابطه میزان کنترل اجتماعی و بی‌نظمی در بین شهروندان شهر دهدشت» به این نتیجه رسیده‌اند که رابطه منفی و معناداری بین کنترل اجتماعی و بی‌نظمی وجود دارد و طی آن کنترل اجتماعی می‌تواند ۳۲ درصد از واریانس بی‌نظمی را تبیین کند.

راضیه قاسمی و اصغر محمدی (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان «بررسی احساس امنیت و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن در بین شهروندان ۱۵ تا ۴۵ ساله شهر کرد» به این نتیجه رسیده‌اند که عوامل مؤثر بر امنیت شهروندان سن، جنس، رضایت اجتماعی و ویژگی‌های شخصیتی است و متغیرهای منشأ اجتماعی، اعتماد اجتماعی و آگاهی اجتماعی هیچ‌گونه رابطه معناداری با میانگین احساس امنیت نشان نداده‌است.

محمدتقی رضویان و پرویز آقایی (۱۳۹۳) در مقاله‌ای با عنوان «بررسی و ارزیابی احساس امنیت اجتماعی در محله نمونه موردی: مطالعه تطبیقی محلات جماران و فاطمی» به این نتیجه رسیده‌اند که فضاهای تاریک باعث ناامنی می‌شود. همچنین، در محله فاطمی احساس ناامنی در بوستان‌ها بیشتر از محله جماران می‌باشد. به‌طور کلی، محله جماران که از محلات مرفه‌نشین شمال شهر تهران می‌باشد دارای امنیت اجتماعی بیشتری نسبت به محله فاطمی که در هسته مرکزی شهر قرار دارد می‌باشد. این مطلب می‌تواند نشان‌دهنده رابطه مستقیم سطح اقتصادی ساکنان محله با میزان امنیت اجتماعی در محله باشد.

تفاوت پژوهش حاضر با پژوهش‌های انجام‌شده در این است که بررسی امنیت اجتماعی در ارتباط با بافت‌های شهری در هیچ‌کدام از پژوهش‌های فوق انجام نشده‌است.

مبانی نظری پژوهش

امنیت اجتماعی

یکی از عوامل مؤثر در امنیت شهر فضاها و مکان‌های شهری می‌باشد. فضای شهری صحنه‌ای است که کنش‌ها و فعالیت‌های عمومی زندگی شهری در آنها به‌وقوع می‌پیوندد (ایرانمنش، ۱۳۸۲: ۴۸). شهر و فضاهاى مختلف و چندانگونه آن ظرفی برای فعالیت‌ها و رفتارهای ساکنان آن هستند. حال ایجاد ناهماهنگی میان فعالیت‌ها، جمعیت و فضا باعث ایجاد ناامنی شهری و جرایم می‌گردد. بنابراین، شناخت فضاها و عوامل مؤثر در کاهش امنیت و برهم‌خوردن نظم شهری از نکات بسیار مهمی است که طراحان و برنامه‌ریزان شهری در مدیریت شهری باید به آنها توجه ویژه‌ای داشته‌باشند (بیات، ۱۳۸۷: ۸۶).

در زمینه بحث محوری امنیت دو رویکرد اصلی شامل رویکرد انفصالی و رویکرد اندماجی وجود دارد. رویکرد انفصالی قدیمی‌ترین رویکرد به امنیت است که می‌توان ریشه‌های آن را در نخستین تجمعات بشری جستجو کرد. مطابق این رویکرد، امنیت وضعیتی است که توسط قدرت برای صیانت مردم در قبال تهدیدات بیرونی تأسیس می‌گردد. در این رویکرد امنیت وضعیتی طبیعی ارزیابی نمی‌شود بلکه چنان‌که هابز اظهار داشته امنیت کالایی ارزشمند است که باید در پی تولید آن بود و مناسبات و فرایندهای طبیعی قادر به تولید و عرضه آن نیستند (کارگر و سرور، ۱۳۹۰: ۱۸۰). بدین ترتیب می‌توان امنیت را مترادف با در امان بودن، ایمنی، آرامش، آسودگی و خاطر جمعی دانست که با ترس، بیم و هراس در تضاد است و لذا زمانی محقق خواهد شد که از عوامل و اثرات ترس و وحشت و اضطراب نتوان نشانه‌ای به‌دست داد. از مقوله امنیت می‌توان دسته‌بندی‌های مختلفی ارائه کرد. در یک تقسیم‌بندی عمده که در این‌جا نیز کاربرد خواهد داشت می‌توان امنیت را به امنیت فردی و امنیت اجتماعی تقسیم‌بندی کرد. بر این اساس، امنیت فردی ناظر بر آسایش و آرامشی خواهد بود که فرد بدون در نظر گرفتن امکانات جامعه برای خود فراهم می‌کند. در مقابل، امنیت اجتماعی در اشاره به آرامش و آسودگی مهیا گردیده از طرف جامعه برای اعضای خود به‌کار می‌رود (نیروی انتظامی، ۱۳۷۴: ۱۳). بنابراین، منظور از امنیت اجتماعی تداوم پایدار هویت، منافع،

مزیت اجتماعی گروه‌های اجتماعی یک جامعه و راهکارهای حل کشمکش‌های اجتماعی موجود است (Watson, 2005: 9).

بافت شهری

بافت شهر از نظر فیزیکی عبارت‌است از دانه‌بندی و درهم‌تنیدگی فضاها و عناصر شهری که به‌تبع ویژگی‌های محیط طبیعی به‌ویژه توپوگرافی و اقلیم در محدوده شهر یعنی بلوک‌ها و محله‌های شهری به‌طور فشرده یا گسسته و با نظم خاص جایگزین شده‌اند (توسلی، ۱۳۶۸: ۵). بافت هر شهر کمیتی پویا و در حال تغییر است که نحوه شکل‌گیری چگونگی رشد و گسترش شهر را در طول زمان نمایان می‌سازد. بافت هر شهر دانه‌بندی فضای کالبدی شهر و همچنین چگونگی و فاصله بین عناصر شهری را معین می‌کند. حصول شرایط، ارتقاء اجتماعی مبتنی بر پویایی بازرگانی و صنعتی و سودآوری خدمات و افزایش خدمات و رشد جمعیت سبب جابه‌جایی مکانی و طبقه‌ای انسان‌ها در محدوده جغرافیایی شهرها شده و در نتیجه سبب خروج هر منطقه به‌سوی منطقه بیرونی و تشکیل نوع خاصی از بافت شهری در فضای جغرافیایی شهرها شده‌است (فرید، ۱۳۷۵: ۱۳۸).

بافت فرسوده

اصولاً بافت قدیمی و فرسوده بافتی است که در فرایند زمانی طولانی شکل گرفته و تکوین یافته و امروزه در محاصره تکنولوژی عصر حاضر گرفتار گردیده‌است. چنانچه این بافت در گذشته به مقتضای زمان دارای عملکردهای منطقی و سلسله‌مراتبی بوده ولی امروز از لحاظ ساختاری و عملکردی دچار کمبودهایی شده‌است و آن‌گونه که باید و شاید نمی‌تواند جوابگوی نیاز ساکنان خود باشد. به دنبال حادث شدن مشکلات نواحی قدیمی شهر به‌ویژه نواحی مرکزی شهرها که ابعاد مختلف زندگی شهری را تحت تأثیر قرار داده‌اند دولت‌ها توجه ویژه‌ای نسبت به نواحی قدیمی شهر مبذول داشته‌اند (Carley, 1995: 107). زندگی در چنین مکان‌هایی با افسردگی، اغتشاش، هرج و مرج، ناامنی و فقدان مشارکت اجتماعی همراه است و در یک کلام زندگی سالم شهری جریان ندارد (حناچی، ۱۳۷۶: ۵۱۰).

معیارهای شناسایی بافت‌های فرسوده

معیارهای شناسایی بافت‌های فرسوده بر مبنای مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری شامل ۳ شاخص ذیل می‌باشد.

- ناپایداری: این شاخص نشان‌دهنده فقدان تأمین سیستم سازه‌ای مناسب و غیرمقاوم برای بناهاست؛

- نفوذپذیری: این شاخص نشان‌دهنده نبود دسترسی‌های مناسب و با عرض کافی برای سواره می‌باشد؛

- ریزدانگی: این شاخص نیز نشان از فرسودگی بافت و کثرت قطعات کوچک با مساحت اندک دارد.

مبنای شناسایی بافت‌های فرسوده بلوک‌های شهری است. هر بلوک که ۵۰ درصد از قطعات آن مشمول هریک از معیارهای زیر باشد فرسوده به‌شمار می‌آید.

- بلوک ناپایدار بلوکی است که دست کم ۵۰ درصد بناهای آن غیرمقاوم باشد؛

- بلوک نفوذناپذیر بلوکی است که دست کم ۵۰ درصد عرض معابر آن کمتر از ۶ متر باشد؛

- بلوک ریزدانه بلوکی است که دست کم ۵۰ درصد پلاک‌های آن دارای مساحت کمتر از ۲۰۰ مترمربع می‌باشد (ماهنامه شهرداری‌ها، ش ۸۱: ۱۷). تاکنون پژوهشی درباره شناخت انواع بافت‌های فرسوده و راهکارهای روبرویی با هریک از آنها ارائه نشده‌است و تلاش مسئولان و متخصصان امور شهری تنها معطوف به شناسایی مصادیق بافت‌های فرسوده بوده‌است که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

- بافت‌های دارای قطعات کوچک تفکیکی ریزدانه فرسوده و دارای راه‌های نامنظم و غیرکارآمد؛

- بافت‌های دارای پیشینه روستایی و غالباً با مشکلات حقوقی - مالکیتی و ثبتی؛

- بافت‌های ناشی از حاشیه‌نشینی (اسکان غیررسمی) و با کیفیت کالبدی و عملکردی نامناسب؛

- بافت‌های دارای ارزش تاریخی - فرهنگی (همان: ۲۲).

بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده

زمین شهری به لحاظ کمیاب بودن، تجدیدناپذیر بودن، گران قیمت بودن و نیازمندی به سرمایه‌گذاری قابل توجه برای تبدیل اراضی خام به اراضی شهری، کالایی بسیار ارزشمند محسوب می‌گردد. لذا، نحوه استفاده از این کالا و میزان استفاده از آن موضوعی درخور توجه است (سازمان نوسازی شهر تهران، ۱۳۸۷: ۵). بنابراین، قبل از شروع ساخت و ساز در یک محیط شهری لازم است تمام اصول مربوط به یک محیط سالم در نظر گرفته شود تا شهروند ساکن در آن با امنیت و آرامش خاطر در آن زندگی کند. در نتیجه، بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده به بافتی گفته می‌شود که قبل از ساخت و ساز انواع کاربری‌ها در یک منطقه درباره عوامل ناشی از آن بررسی‌ها و پژوهش‌هایی صورت می‌گیرد تا هنگام به عمل رساندن آن آسیب‌های ناشی از محیط و جامعه به درجه صفر و یا حداقل برسد. در رشد برنامه‌ریزی شده تهیه تسهیلات متنوعی همانند عرض خیابان‌ها، شبکه فضا، آب، بوستان‌ها، زمین‌های بازی و غیره مطابق ضرورت‌های آینده انجام می‌پذیرد (Rangwala, 1998: 15).

روش تحقیق

روش تحقیق در این پژوهش توصیفی-تحلیلی است و جمع‌آوری اطلاعات نیز به ۲ شیوه زیر انجام گرفته است.

- روش کتابخانه‌ای که به صورت گردآوری اطلاعات توصیفی و آماری از کتاب‌ها، مقالات، گزارش‌ها، آمارنامه‌ها، سالنامه‌های آماری و سایت‌های معتبر خبری جمع‌آوری گردید؛
- روش میدانی که شامل پیمایش و توزیع پرسشنامه‌ها میان شهروندان بافت‌های شهری مورد مطالعه است.

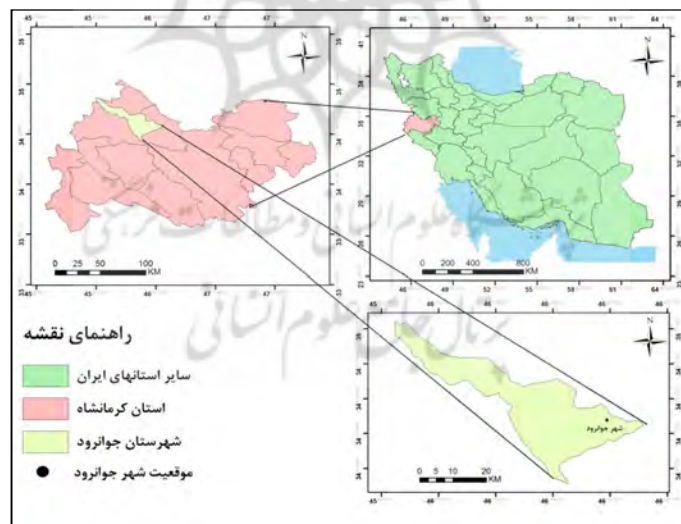
جمعیت آماری تمامی شهروندان بیش از ۱۸ سال شهر جوانرود می‌باشد که براساس فرمول کوکران ۳۸۰ نفر به عنوان جامعه نمونه انتخاب شدند. در این میان با توجه به بافت شهری جوانرود تعداد ۱۹۰ پرسشنامه میان شهروندان ساکن بافت‌های فرسوده شهری و ۱۹۰ پرسشنامه میان شهروندان ساکن بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده تقسیم گردید. لازم به ذکر است که روش نمونه‌گیری در این پژوهش به صورت غیراحتمالی آسان انجام پذیرفته است.

برای سنجش روایی پرسشنامه از روش روایی صوری و برای آزمودن پایایی پرسشنامه از روش ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است که این مقدار ۰/۸۱ درصد محاسبه گردیده و بیانگر پایایی بالای پرسشنامه است.

محدوده مورد مطالعه

شهر جوانرود مرکز شهرستان جوانرود در ناحیه اورامانات و در شمال غربی استان کرمانشاه و یکی از چهار شهرستان این حوزه می باشد. ناحیه اورامانات شامل شهرستان های پاوه، جوانرود، روانسر و ثلاث باباجانی است. دو شهرستان اخیر جدیداً از شهرستان جوانرود جدا شده اند (طرح جامع شهر جوانرود، ۱۳۸۹: ۱). شهر جوانرود به دلیل موقعیت خاص بازرگانی، کشاورزی و گردشگری در سطح استان کرمانشاه و همچنین نزدیکی به مرکز استان و سهولت دسترسی گردشگران و برخورداری از بازار منطقه ای نسبت به بازارچه های مرزی ناحیه، از کنش جمعیتی بالایی نسبت به سایر شهرهای پیرامون برخوردار است، به گونه ای که جمعیت شهر از ۴۳۴۹۲ نفر در سال ۸۵ به ۵۱۴۸۳ نفر در سال ۹۰ بالغ گشته است و این نرخ رشد ۳/۴ درصد را نشان می دهد. این نرخ رشد در با مقایسه با میانگین کشوری ۱/۲ در سطح بالایی قرار دارد (طرح تفصیلی شهر جوانرود، ۱۳۹۲: ۷).

نقشه (۱): محدوده مورد مطالعه

ترسیم: نگارندگان

یافته‌های پژوهش

در این قسمت از پژوهش داده و اطلاعاتی که به صورت میدانی و به کمک پرسشنامه گردآوری شده‌اند مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند.

با توجه به جدول شماره (۱) مشخصات شهروندان ساکن بافت فرسوده به این گونه است که درصد جمعیت مردان انتخاب شده برای نمونه برابر با ۵۶.۸ و درصد زنان برابر با ۴۳.۲ می‌باشد. در رابطه با سن افراد نمونه ۳۴.۹ درصد را افراد ۱۸-۳۰ سال، ۲۴.۳ درصد را افراد ۳۱-۴۰ سال، ۱۱.۶ درصد را افراد ۴۱-۵۰ سال، ۱۶.۴ درصد را افراد ۵۱-۶۰ سال و ۱۲.۷ درصد را افراد بالای ۶۰ سال تشکیل دادند. در رابطه با وضعیت تأهل شهروندان ۴۸.۷ درصد را مجرد و ۵۱.۳ درصد را متأهلان تشکیل دادند. در نهایت، در رابطه با تحصیلات پاسخگویان ۱۰.۵ درصد بی‌سواد، ۳۲.۱ درصد زیر دیپلم، ۲۷.۴ درصد دیپلم، ۱۲.۱ درصد کاردانی، ۱۲.۶ درصد کارشناسی و ۵.۳ درصد کارشناسی ارشد و بالاتر بودند. همچنین، مشخصات پاسخگویان ساکن بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده به این شرح است که ۴۵.۳ درصد از جامعه نمونه را زنان و ۵۴.۷ درصد را مردان تشکیل می‌دادند. در رابطه با سن آنها نیز ۲۸.۹ درصد ۱۸-۳۰ سال، ۲۳.۲ درصد ۳۱-۴۰ سال، ۲۹.۵ درصد ۴۱-۵۰ سال، ۱۰ درصد ۵۱-۶۰ سال و ۸.۵ درصد ۶۰ سال به بالا تشکیل دادند. در رابطه با وضعیت تأهل نیز ۶۱.۱ درصد مجرد و ۳۸.۹ درصد متأهل بودند. در رابطه با تحصیلات آنها ۹.۵ درصد بی‌سواد، ۲۱.۶ درصد زیر دیپلم، ۲۵.۳ درصد دیپلم، ۱۶.۳ درصد کاردانی، ۱۶.۳ درصد کارشناسی و ۱۱.۱ درصد کارشناسی ارشد و بالاتر هستند.

جدول (۱): ویژگی جمعیت‌شناختی محدوده‌های مورد مطالعه

	درصد نسبی	تعداد	درصد	درصد نسبی		شهر وندان بافت فرسوده
جنس	مرد	۱۰۸	۵۶.۸	۵۶.۸		شهر وندان بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده
	زن	۸۲	۴۳.۲	۴۳.۲		
سن	۱۸-۳۰	۶۶	۳۴.۹	۳۴.۹		
	۳۱-۴۰	۴۶	۲۴.۳	۲۴.۳		
	۴۱-۵۰	۲۲	۱۱.۶	۱۱.۶		
	۵۱-۶۰	۳۱	۱۶.۴	۱۶.۴		
	بیشتر از ۶۰ سال	۲۵	۱۲.۷	۱۲.۷		
وضعیت تأهل	مجرد	۹۳	۴۸.۷	۴۸.۷		
	متاهل	۹۷	۵۱.۳	۵۱.۳		
تحصیلات	بی‌سواد	۲۰	۱۰.۵	۱۰.۵		
	زیر دیپلم	۶۱	۳۲.۱	۳۲.۱		
	دیپلم	۵۲	۲۷.۴	۲۷.۴		
	کاردانی	۲۳	۱۲.۱	۱۲.۱		
	کارشناسی	۲۴	۱۲.۳	۱۲.۳		
کارشناسی‌ارشد و بالاتر	۱۰	۵.۳	۵.۳			
جنس	مرد	۸۶	۴۵.۳	۴۵.۳		شهر وندان بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده
	زن	۱۰۴	۵۴.۷	۵۴.۷		
سن	۱۸-۳۰	۵۵	۲۸.۹	۲۸.۹		
	۳۱-۴۰	۴۴	۲۳.۲	۲۳.۲		
	۴۱-۵۰	۵۶	۲۹.۵	۲۹.۵		
	۵۱-۶۰	۱۹	۱۰	۱۰		
	بیشتر از ۶۰ سال	۱۶	۸.۵	۸.۵		
وضعیت تأهل	مجرد	۱۱۶	۶۱.۱	۶۱.۱		
	متاهل	۷۴	۳۸.۹	۳۸.۹		
تحصیلات	بی‌سواد	۱۸	۹.۵	۹.۵		
	زیر دیپلم	۴۱	۲۱.۶	۲۱.۶		
	دیپلم	۴۸	۲۵.۳	۲۵.۳		
	کاردانی	۳۱	۱۶.۳	۱۶.۳		
	کارشناسی	۳۱	۱۶.۳	۱۶.۳		
کارشناسی‌ارشد و بالاتر	۲۱	۱۱.۱	۱۱.۱			

در راستای پژوهش ۱۱ گویه برای سنجش امنیت اجتماعی شهروندان طراحی و در قالب پرسشنامه میان شهروندان تقسیم گردید. نتایج حاصل از آن به صورت جداگانه در مورد هریک از دو بافت مورد بررسی در پژوهش آمده است.

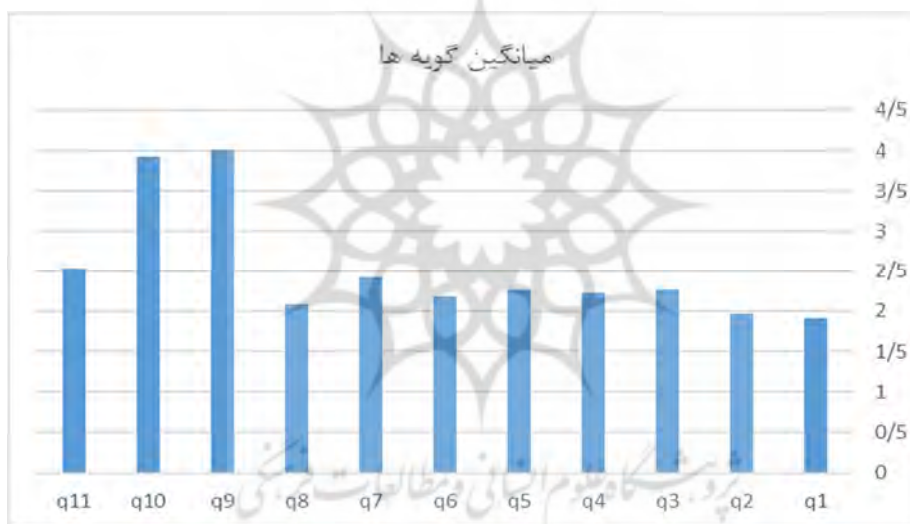
امنیت اجتماعی در بافت‌های فرسوده

در جدول شماره (۲) و نمودار شماره (۱) میزان امنیت اجتماعی شهروندان بافت فرسوده نشان داده شده است.

جدول (۲): میزان امنیت اجتماعی شهروندان ساکن در بافت فرسوده

ردیف	گویه‌ها	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	میانگین
۱	میزان امنیت شما هنگام پیداه روی شبانه در محدوده محل زندگی؟	۲.۶	۱۲.۱	۸.۹	۲۵.۸	۵۰.۵	۱.۹۱
۲	میزان امنیت لسانی شما در محل زندگی؟	۲.۶	۵.۸	۱۵.۸	۳۷.۴	۳۸.۴	۱.۹۷
۳	میزان امنیت اموال منزل شما هنگام ترک منزل؟	۵.۸	۸.۴	۱۷.۴	۴۳.۷	۲۴.۷	۲.۲۷
۴	امنیت شما هنگام شب؟	۸.۹	۵.۸	۲۱.۱	۲۶.۷	۳۷.۴	۲.۲۲
۵	میزان امنیت شما در محیط‌های خلوت محل سکونت؟	۵.۸	۱۲.۱	۱۷.۹	۳۲.۱	۳۲.۱	۲.۲۷
۶	میزان امنیت فرزندان خردسال شما هنگام بازی در داخل کوچه؟	۲.۶	۱۲.۱	۲۳.۴	۲۵.۳	۳۶.۳	۲.۱۹
۷	میزان امنیت شما در برابر بلایای طبیعی (سیل، سرما، گرما و...)?	۲.۷	۱۵.۳	۲۷.۴	۳۱.۱	۲۳.۷	۲.۴۲
۸	رضایت از عملکرد مدیریت شهری برای ساختن شهر ایمن و قابل زندگی؟	۲.۵	۸.۴	۱۷.۴	۳۸.۴	۳۳.۲	۲.۰۹
۹	رضایت شما از عملکرد نیروی انتظامی در برقراری امنیت؟	۴۱.۱	۳۴.۷	۱۲.۱	۸.۹	۳.۲	۴.۰۲
۱۰	میزان همکاری شما با نیروی انتظامی برای برقراری امنیت؟	۴۱.۱	۳۲.۱	۱۲.۱	۸.۴	۶.۳	۳.۹۳
۱۱	به‌طور کلی میزان امنیت اجتماعی محل زندگی خود را چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۵.۸	۲۴.۲	۱۴.۷	۲۸.۴	۲۶.۸	۲.۵۴

باتوجه به جدول فوق می‌توان بیان داشت که میانگین پاسخ به گویه‌ها بدین شرح است که میانگین امنیت هنگام پیاده‌روی شبانه در محدوده محل زندگی برابر با ۱.۹۹، میانگین گویه امنیت لسانی برابر با ۱.۹۷، میانگین امنیت اموال برابر با ۲.۲۷، میانگین امنیت هنگام شب برابر با ۲.۲۲، میانگین امنیت در محیط خلوت برابر با ۲.۲۷، میانگین امنیت فرزندان خردسال هنگام بازی در داخل کوچه برابر با ۲.۱۹، میانگین امنیت در برابر بلایای طبیعی برابر با ۲.۴۲، میانگین رضایت از عملکرد شهرداری برای ساختن محیطی ایمن و قابل زندگی برابر با ۲.۰۹، میانگین رضایت از عملکرد نیروی انتظامی برای برقراری امنیت برابر با ۴.۰۲، میانگین همکاری با نیروی انتظامی برابر با ۳.۹۳ و میانگین امنیت اجتماعی به صورت کلی برابر با ۲.۵۴ است. در نمودار شماره (۱) میانگین تمام گویه‌های مورد بررسی به صورت گرافیکی نشان داده شده است.

نمودار (۱): میانگین عملکرد گویه‌های امنیت اجتماعی

با توجه به نمودار فوق می‌توان بیان داشت که عملکرد نیروی انتظامی (q9-q10) در برقراری امنیت مطلوب بوده ولی عملکرد مدیریت شهری (q8) برای ساختن شهری ایمن و قابل زندگی ضعیف بوده است. همچنین، میانگین گویه‌های (q1, q2, q3, q4, q5, q6, q7) که مربوط به امنیت اجتماعی شهروندان بافت فرسوده است کمتر از حد متوسط (۳) است. به‌طور کلی، می‌توان بیان داشت که میزان امنیت اجتماعی در بافت فرسوده مطلوب نیست.

امنیت اجتماعی شهروندان در بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده

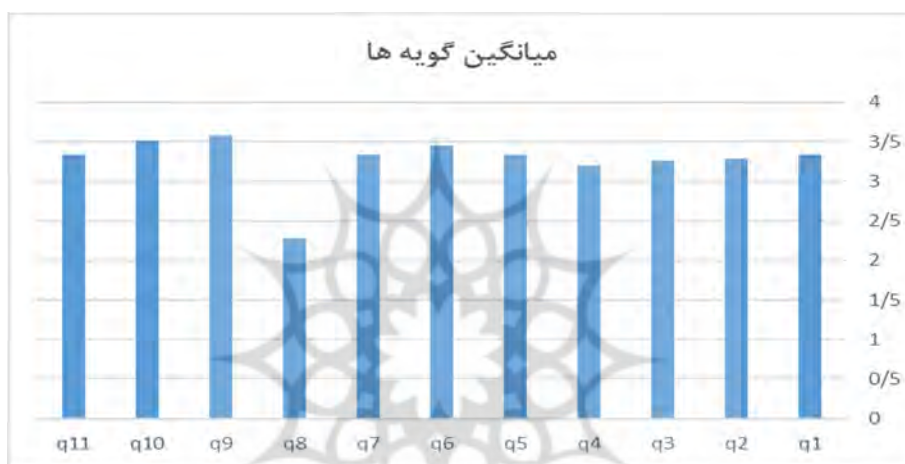
در جدول شماره (۳) و نمودار شماره (۲) میزان امنیت اجتماعی شهروندان و رضایت از عملکرد نیروی انتظامی و مدیریت شهری در بین شهروندان ساکن بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده نشان داده شده است.

جدول (۳): میزان امنیت اجتماعی شهروندان بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده

ردیف	گویه‌ها	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	میانگین
۱	میزان امنیت شما هنگام پیاده‌روی شبانه در محدوده محل زندگی؟	۱۶.۸	۳۲.۱	۲۵.۳	۱۸.۹	۶.۸	۳.۳۲
۲	میزان امنیت لسانی شما در محل زندگی؟	۲۰.۵	۲۸.۹	۱۸.۹	۲۲.۶	۸.۹	۳.۲۹
۳	میزان امنیت اموال منزل شما هنگام ترک منزل؟	۱۸.۹	۳۰.۵	۲۱.۱	۱۶.۸	۱۲.۶	۳.۲۶
۴	امنیت شما هنگام شب؟	۱۶.۸	۳۰.۵	۱۸.۹	۲۲.۶	۱۱.۱	۳.۱۹
۵	میزان امنیت شما در محیط‌های خلوت محل سکونت؟	۲۳.۲	۲۶.۳	۲۲.۶	۱۶.۸	۱۱.۱	۳.۳۴
۶	میزان امنیت فرزندان خردسال شما هنگام بازی در داخل کوچه؟	۲۶.۸	۳۰.۵	۱۶.۸	۱۵.۳	۱۰.۵	۳.۴۳
۷	میزان امنیت شما در برابر بلایای طبیعی (سیل، سرما، گرما و ...)	۱۶.۸	۳۲.۱	۲۵.۳	۱۸.۹	۶.۸	۳.۳۳
۸	رضایت از عملکرد مدیریت شهری برای ساختن شهر ایمن و قابل زندگی؟	۱۰.۵	۲۵.۸	۲۰	۲۷.۴	۱۶.۳	۲.۲۸
۹	رضایت شما از عملکرد نیروی انتظامی در برقراری امنیت؟	۲۵.۳	۳۳.۷	۲۰	۱۵.۸	۵.۳	۳.۵۸
۱۰	میزان همکاری شما با نیروی انتظامی برای برقراری امنیت؟	۲۳.۲	۳۳.۷	۱۷.۹	۲۱.۱	۴.۲	۳.۵۱
۱۱	به‌طور کلی میزان امنیت اجتماعی محل زندگی خود را چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۲۳.۲	۲۶.۳	۲۲.۶	۱۶.۸	۱۱.۱	۳.۳۴

با توجه به جدول فوق می‌توان بیان داشت که میانگین پاسخ به گویه‌ها بدین شرح است که میانگین امنیت هنگام پیاده‌روی شبانه در محدوده محل زندگی برابر با ۳.۳۲، میانگین گویه امنیت لسانی برابر با ۳.۲۹، میانگین امنیت اموال برابر با ۳.۲۶، میانگین امنیت هنگام شب برابر با ۳.۱۹، میانگین امنیت در محیط خلوت برابر با ۳.۳۴، میانگین

امنیت فرزندان خردسال هنگام بازی در داخل کوچه برابر با ۳.۴۳، میانگین امنیت در برابر بلایای طبیعی برابر با ۳.۳۳، میانگین رضایت از عملکرد شهرداری برای ساختن محیطی ایمن و قابل زندگی برابر با ۳.۲۸، میانگین رضایت از عملکرد نیروی انتظامی برای برقراری امنیت برابر با ۳.۵۸، میانگین همکاری با نیروی انتظامی برابر با ۳.۵۱ و میانگین امنیت اجتماعی به صورت کلی برابر با ۳.۳۴ است. در نمودار شماره (۲) میانگین پاسخگویی به گویه‌ها به صورت گرافیکی نشان داده شده است. گویه‌ها به صورت q1 تا q11 مشخص شده‌اند.

نمودار (۲): میانگین عملکرد گویه‌های امنیت اجتماعی در بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده

همان‌طور که جدول فوق گویای آن است میانگین بیشتر گویه‌ها بیشتر از متوسط (۳) می‌باشد و تنها میانگین گویه عملکرد مدیریت شهری در ساختن شهری ایمن و قابل زندگی (q9) کمتر از متوسط می‌باشد. بنابراین، می‌توان گفت که امنیت اجتماعی در بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده در سطح مطلوبی قرار دارد.

آزمون فرضیه‌ها

فرضیه اول: بین امنیت اجتماعی شهروندان بافت فرسوده با شهروندان بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده تفاوت معناداری وجود دارد.

برای آزمون این فرضیه از آزمون پارامتری T دونمونه‌ای مستقل^۱ استفاده شده است. این آزمون تنها آزمونی است که برای فرضیه‌های تفاوتی در رابطه با دو گروه یا نمونه مورد استفاده قرار می‌گیرد بدین معنی که از دو جامعه مختلف نمونه‌هایی اعم از این که تعداد نمونه مساوی یا غیرمساوی باشند به‌طور تصادفی انتخاب کرده و میانگین‌های آن دو جامعه را با هم مقایسه می‌کند. بنابراین، به کمک این آزمون میانگین امنیت اجتماعی شهروندان در دو بافت مورد مطالعه در جدول شماره (۴) با هم مقایسه شده‌اند.

جدول (۴): میانگین و انحراف معیار امنیت اجتماعی شهروندان

شاخص پژوهش	جنسیت	جامعه	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد میانگین
امنیت اجتماعی	بافت فرسوده	۱۹۰	۲.۵۲	۰.۷۹۶	۰.۵۷
	بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده	۱۹۰	۳.۳۴	۱.۰۸۱	۰.۷۸

همان‌طور که در جدول فوق نشان داده شده است میانگین امنیت اجتماعی شهروندان بافت فرسوده برابر با ۲.۵۲ و میانگین امنیت اجتماعی شهروندان بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده برابر با ۳.۳۴ است. بنابراین، امنیت اجتماعی شهروندان ساکن در بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده در شهر جوانرود مطلوب‌تر از امنیت اجتماعی شهروندان ساکن در بافت فرسوده می‌باشد. برای گویا کردن معناداری این تفاوت میانگین از آزمون T دونمونه‌ای مستقل استفاده شده است که در جدول شماره (۵) نشان داده شده است.

جدول (۵): آزمون T دونمونه‌ای مستقل برای نشان دادن معناداری تفاوت امنیت اجتماعی شهروندان دو بافت مورد مطالعه

مقیاس	F	سطح معناداری	t	درجه آزادی	سطح معناداری (دو دامنه)	خطای میانگین	خطای انحراف استاندارد	فاصله اطمینان ۹۵ درصد	
								کران بالا	کران پایین
وارianس برابر فرض	۳۳.۳۷۱	۰.۰۰۰	-۸.۳۲۵	۳۷۸	۰.۰۰۰	-۸۱۱۴۸	۰.۹۷۴۸	-۱۰۰۰۳۱۵	-۶۱۹۸۲
وارianس برابر فرض نشده است			-۸.۳۲۵	۳۴۷.۴۶۱	۰.۰۰۰	-۸۱۱۴۸	۰.۹۷۴۸	-۱۰۰۰۳۲۰	-۶۱۹۷۳

1 - Independent-Samples T Test.

نتایج به دست آمده از آزمون T دونمونه‌ای مستقل (Sig.=.000 و $t = -8.326$) گویای این است که میانگین‌های امنیت اجتماعی شهروندان بافت‌های فرسوده با شهروندان بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده تفاوت معناداری با هم دارند. بنابراین، می‌توان گفت با سطح اطمینان ۹۵٪، امنیت اجتماعی شهروندان بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده مطلوب‌تر از امنیت اجتماعی شهروندان بافت فرسوده است. به اصطلاح فرضیه H_0 رد و فرضیه در راستای پژوهش که مدعی بود تفاوت معناداری بین امنیت اجتماعی شهروندان بافت فرسوده با شهروندان بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده وجود دارد تأیید می‌شود.

فرضیه دوم: بین امنیت زنان و مردان در بافت‌های مورد مطالعه تفاوت معناداری وجود دارد.

برای بررسی این فرضیه از آزمون T دونمونه‌ای مستقل استفاده شده است. نتایج حاصل از این آزمون در جداول شماره (۶) و (۷) نشان داده شده است.

جدول (۶): میانگین و انحراف معیار امنیت اجتماعی زنان و مردان

شاخص پژوهش	جنسیت	جامعه	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد میانگین
امنیت اجتماعی	زنان	۱۶۶	۲.۶۰۶۲	۰.۸۷۴۰۰	۰.۰۶۷۸۴
	مردان	۲۱۴	۳.۱۹۰۷	۱.۰۷۴۲۱	۰.۰۷۳۴۳

همان‌طور که در جدول فوق نشان داده شده است میانگین امنیت اجتماعی زنان در دو بافت مذکور برابر با ۲.۶۰ و میانگین امنیت اجتماعی مردان برابر با ۳.۱۹ می‌باشد. بنابراین، می‌توان گفت امنیت اجتماعی مردان مطلوب‌تر از امنیت اجتماعی زنان است. برای نشان دادن معناداری این تفاوت از آزمون T دونمونه‌ای مستقل استفاده شده است که در جدول شماره (۷) نشان داده شده است.

جدول (۷): آزمون T دونمونه‌ای مستقل برای نشان دادن تفاوت معناداری امنیت اجتماعی زنان و مردان

فاصله اطمینان ۹۵ درصد	خطای انحراف استاندارد	انحراف میانگین	سطح معناداری (دو دامنه)	درجه آزادی	t	سطح معناداری	F	وارianس برابر فرض	وارianس برابر فرض نشده است	تقریباً
-۰.۳۸۲۸۰	-۰.۷۸۶۱۹	۰.۱۰۲۵۸	-۰.۵۸۴۵۰	۰.۰۰۰	۳۷۸	-۰.۵۶۹۸	۰.۰۰۰	۲۳.۰۳۰		وارianس برابر فرض
-۰.۳۸۷۹۳	-۰.۷۸۱۰۶	۰.۰۹۹۹۷	-۰.۵۸۴۵۰	۰.۰۰۰	۳۷۷.۱۲۲	-۰.۵۸۴۷				وارianس برابر فرض نشده است

نتایج به دست آمده از آزمون T دونمونه‌ای مستقل (Sig.=.000 و $t = -5.698$)، گویای این است که میانگین‌های امنیت اجتماعی شهروندان زن کمتر از میانگین امنیت اجتماعی شهروندان مرد است. بنابراین، می‌توان گفت با سطح اطمینان ۰.۹۵، امنیت اجتماعی شهروندان مرد مطلوب‌تر از امنیت اجتماعی شهروندان زن است. به اصطلاح فرضیه H0 رد و فرضیه در راستای پژوهش که مدعی بود تفاوت معناداری بین امنیت اجتماعی شهروندان زن با شهروندان مرد وجود دارد تأیید می‌شود.

فرضیه سوم: در رضایت از عملکرد مدیریت شهری برای ایجاد محیطی ایمن و قابل زندگی بین شهروندان بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده با شهروندان بافت فرسوده تفاوت معناداری وجود دارد.

برای بررسی این فرضیه از آزمون T دونمونه‌ای مستقل استفاده شده است. نتایج حاصل از این آزمون در جداول شماره (۸) و (۹) نشان داده شده است.

جدول (۸): میانگین و انحراف معیار عملکرد مدیریت شهری در دو بافت مورد مطالعه

شاخص پژوهش	جنسیت	جامعه	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد میانگین
عملکرد مدیریت شهری	یافت فرسوده	۱۹۰	۲.۰۹	۱.۰۳۸	۰.۷۵
	بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده	۱۹۰	۲.۸۹	۱.۲۶۵	۰.۹۲

همان‌طور که از جدول فوق پیداست میانگین رضایت از عملکرد مدیریت شهری برای ایجاد محیطی ایمن و قابل زندگی در بافت فرسوده برابر با ۲.۰۹ می‌باشد. در مقابل این میانگین رضایت در بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده برابر با ۲.۸۹ است. بنابراین، می‌توان گفت عملکرد مدیریت شهری در ایجاد محیطی ایمن و قابل زندگی در بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده مطلوب‌تر از بافت فرسوده بوده است. هرچند این عملکرد در هر دو بافت مورد مطالعه کمتر از متوسط (۳) می‌باشد. در جدول شماره (۹) معناداری این تفاوت میانگین با استفاده از آزمون T دونمونه‌ای مستقل نشان داده شده است.

جدول (۹): آزمون T دونمونه‌ای مستقل برای نشان دادن رضایت از عملکرد مدیریت شهری در دو بافت

مورد مطالعه

فاصله اطمینان ۹۵ درصد	خطای انحراف		انحراف میانگین	سطح معناداری (دو دامنه)	درجه آزادی	t	سطح معناداری	F			
	کران پایین	کران بالا									استاندارد
-۵۳۷	-۱۰۰۳۳		.۱۱۹	-۸۰۰	.۰۰۰	۳۷۸	-۶.۷۳۸	.۰۰۰	۱۸.۶۹۳	واریانس برابر فرض	عملکرد
-۵۶۷	-۱۰۰۳۳		.۱۱۹	-۸۰۰	.۰۰۰	۳۶۴.۰۱۸	-۶.۷۳۸			واریانس برابر فرض نشده است	مدیریت شهری

نتایج به دست آمده از آزمون T دونمونه‌ای مستقل (Sig.=.000 و $t = -6.736$) گویای این است که تفاوت معناداری با سطح اطمینان ۹۵٪ بین عملکرد مدیریت شهری در دو بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده و بافت فرسوده وجود دارد. به اصطلاح فرضیه H_0 رد و فرضیه H_1 تأیید می‌شود. بنابراین، رضایت از عملکرد مدیریت شهری برای ایجاد محیطی ایمن و قابل زندگی بین شهروندان بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده مطلوب‌تر از شهروندان بافت فرسوده است.

فرضیه چهارم: در رضایت از عملکرد نیروی انتظامی برای برقراری امنیت بین شهروندان بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده با شهروندان بافت فرسوده تفاوت معناداری وجود دارد.

برای بررسی این فرضیه نیز از آزمون T دونمونه‌ای مستقل استفاده شده است. نتایج حاصل از این آزمون در جداول شماره (۱۰) و (۱۱) نشان داده شده است.

جدول (۱۰): میانگین و انحراف معیار عملکرد نیروی انتظامی در دو بافت مورد مطالعه

شاخص پژوهش	جنسیت	جامعه	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد میانگین
عملکرد نیروی انتظامی	بافت فرسوده	۱۹۰	۴.۰۲	۱.۰۸۶	۰.۷۹
	بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده	۱۹۰	۳.۶۰	۱.۱۶۷	۰.۸۵

باتوجه به جدول فوق می‌توان گفت میانگین رضایت از عملکرد نیروی انتظامی برای برقراری امنیت در بافت فرسوده برابر با ۴.۰۲ می‌باشد. در مقابل میانگین رضایت از این عملکرد در بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده برابر با ۳.۶۰ است که بیانگر عملکرد مطلوب‌تر نیروی انتظامی در بافت فرسوده است. برای نشان دادن معناداری این تفاوت میانگین از آزمون T دونمونه‌ای مستقل استفاده شده است که نتایج حاصل از آن در جدول شماره (۱۱) نشان داده شده است.

جدول (۱۱): آزمون T دونمونه‌ای مستقل برای نشان دادن معناداری تفاوت عملکرد نیروی انتظامی در دو بافت مورد مطالعه

فاصله اطمینان ۹۵ درصد	خطای انحراف استاندارد	انحراف میانگین	سطح معناداری (دو دامنه)	درجه آزادی	t	سطح معناداری	F	واریانس برابر فرض	واریانس برابر فرض نشده است	عملکرد نیروی انتظامی
-۰.۵۶۷	۰.۱۱۹	-۰.۸۰۰	۰.۰۰۰	۳۷۸	-۶.۷۳۸	۰.۰۰۰	۱۸.۶۹۳			عملکرد
-۰.۵۶۷	۰.۱۱۹	-۰.۸۰۰	۰.۰۰۰	۳۶۴.۰۱۸	-۶.۷۳۸					نیروی انتظامی

نتایج به دست آمده از آزمون T دونمونه‌ای مستقل (Sig.=.000 و $t = -6.738$) گویای این است که تفاوت معناداری با سطح اطمینان ۰.۹۵، بین عملکرد نیروی انتظامی در دو بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده و بافت فرسوده وجود دارد. به اصطلاح فرضیه H_0 رد و فرضیه H_1 تأیید می‌شود. بنابراین، در رضایت از عملکرد نیروی انتظامی برای برقراری امنیت بین شهروندان بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده با شهروندان بافت فرسوده تفاوت معناداری وجود دارد.

آزمون فریدمن در جهت رتبه‌بندی گویه‌های طراحی شده در پژوهش

آزمون فریدمن که به آزمون تحلیل واریانس دوطرفه معروف است زمانی به کار می‌رود که مقیاس اندازه‌گیری حداقل در سطح سنجش ترتیبی باشد. پس، آزمون فریدمن برای تجزیه واریانس دوطرفه از طریق رتبه‌بندی و همچنین مقایسه میانگین رتبه‌بندی گروه‌های مختلف به کار می‌رود.

جدول (۱۲): رتبه‌بندی گویه‌های طراحی شده با استفاده از آزمون فریدمن

رتبه	میانگین رتبه	گویه‌ها	محدوده
۱۱	۴.۳۰	میزان امنیت شما هنگام پیاده‌روی شبانه در محدوده محل زندگی چقدر است؟	باقت فرسوده
۱۰	۴.۳۹	میزان امنیت لسانی شما در محل زندگی به چه میزان است؟	
۵	۵.۷۶	میزان امنیت اموال منزل شما هنگام ترک منزل چقدر است؟	
۸	۵.۲۹	امنیت شما شب هنگام به چه میزان است؟	
۶	۵.۵۰	میزان امنیت شما در محیط‌های خلوت محل سکونت؟	
۷	۵.۴۱	میزان امنیت فرزندان خردسال شما هنگام بازی در داخل کوچه؟	
۴	۵.۹۵	میزان امنیت شما در برابر بلایای طبیعی؟	
۹	۵.۲۸	رضایت از عملکرد مدیریت شهری برای ساختن شهر ایمن و قابل زندگی؟	
۱	۹.۱۰	رضایت شما از عملکرد نیروی انتظامی در برقراری امنیت؟	
۲	۸.۷۶	میزان همکاری شما با نیروی انتظامی برای برقراری امنیت؟	
۳	۶.۲۸	به‌طور کلی میزان امنیت اجتماعی محل زندگی خود را چگونه ارزیابی می‌کنید؟	
Chi-Square=572.858 Sig.=.000 d.f.=10 N=190			
۶	۶.۰۴	میزان امنیت شما هنگام پیاده‌روی شبانه در محدوده محل زندگی چقدر است؟	باقت نوساز و پرمه‌رنیزی شده
۸	۵.۹۸	میزان امنیت لسانی شما در محل زندگی به چه میزان است؟	
۹	۵.۸۷	میزان امنیت اموال منزل شما هنگام ترک منزل چقدر است؟	
۱۰	۵.۵۴	امنیت شما شب هنگام به چه میزان است؟	
۵	۶.۰۷	میزان امنیت شما در محیط‌های خلوت محل سکونت؟	
۱	۶.۵۸	میزان امنیت فرزندان خردسال شما هنگام بازی در داخل کوچه؟	
۷	۶.۰۲	میزان امنیت شما در برابر بلایای طبیعی؟	
۱۱	۵.۲۱	رضایت از عملکرد مدیریت شهری برای ساختن شهر ایمن و قابل زندگی؟	
۲	۶.۴۸	رضایت شما از عملکرد نیروی انتظامی در برقراری امنیت؟	
۳	۶.۱۴	میزان همکاری شما با نیروی انتظامی برای برقراری امنیت؟	
۴	۶.۰۹	به‌طور کلی میزان امنیت اجتماعی محل زندگی خود را چگونه ارزیابی می‌کنید؟	
Chi-Square=85.769 Sig.=.000 d.f.=10 N=190			

نتیجه‌گیری

امروزه گسترش روزافزون جمعیت شهری کشورهای در حال توسعه باعث شده است که مشکلات فراوانی گریبانگیر شهروندان ساکن این نوع کشورها گردد. یکی از این مشکلات ساخت‌وسازهای غیرایمن و بدون برنامه‌ریزی و بافت‌های فرسوده و بهم‌فشرده‌ای است که امنیت شهروندان را با خطری جدی مواجه کرده است. در مقاله حاضر تلاش شده است که امنیت اجتماعی شهروندان در دو بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده و فرسوده ارزیابی گردد. در بررسی فرضیه اول پژوهش نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که میزان امنیت اجتماعی شهروندان ساکن در مناطق نوساز و برنامه‌ریزی شده بیشتر از شهروندان ساکن در مناطق بافت فرسوده است به طوری که میانگین امنیت اجتماعی در بین شهروندان بافت فرسوده برابر با ۲.۵۲ شد که کمتر از میانگین متوسط (۳) است ولی در میان شهروندان بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده برابر با ۳.۶۴ شد. نتایج حاصل از فرضیه دوم نیز نشان داد که تفاوت معناداری بین امنیت اجتماعی زنان و مردان وجود دارد به طوری که میانگین امنیت اجتماعی زنان برابر با ۲.۶۰ و میانگین امنیت اجتماعی مردان برابر با ۳.۱۹ شد. این بدان معناست که امنیت اجتماعی زنان در حد نامطلوب و کمتر از حد متوسط قرار دارد ولی در مقابل امنیت اجتماعی مردان در حد متوسطی قرار دارد. نتایج حاصل از فرضیه سوم نشان داد که رضایت از عملکرد مدیریت شهری در دو بافت مورد بررسی با هم تفاوت معناداری دارند به طوری که میانگین این رضایت در بین شهروندان ساکن بافت فرسوده برابر با ۲.۰۹ و در مقابل در بین شهروندان ساکن در بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده برابر با ۲.۸۹ شد. از این میزان اختلاف می‌توان نتیجه گرفت که عملکرد مدیریت شهری در بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده بهتر بوده است هر چند در مجموع این عملکرد کمتر از حد متوسط (۳) بوده است. در نهایت نتایج حاصل از آزمون فرضیه چهارم نشان داد که تفاوت معناداری در رضایت از عملکرد نیروی انتظامی بین شهروندان دو بافت مورد بررسی وجود دارد، به طوری که رضایت از عملکرد نیروی انتظامی در بافت فرسوده برابر با ۴.۰۲ و در مقابل این رضایت در بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده برابر با ۳.۶۰ شد. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که هر چند عملکرد نیروی انتظامی برای برقراری امنیت در هر دو بافت مورد بررسی مطلوب بوده است ولی عملکرد این نهاد در بافت فرسوده بهتر از بافت نوساز و برنامه‌ریزی شده

نشان داده شده است. با توجه به نتایج پژوهش می‌توان بیان داشت که برنامه‌ریزی و نوسازی و بهسازی بافت‌های فرسوده شهر جوانرود برای ایجاد محیطی ایمن و قابل زندگی جهت آسایش شهروندان امری اجتناب‌ناپذیر است.

پیشنهادها

در راستای نتایج این پژوهش برای بهبود امنیت اجتماعی شهروندان پیشنهادهای زیر مطرح می‌گردد.

- تلاش برای نوسازی و بهسازی بافت‌های فرسوده شهری با مشارکت شهروندان؛
- استفاده از مصالح با کیفیت بالا به منظور ساخت و سازهای بافت‌های فرسوده؛
- برنامه‌ریزی و نیازسنجی بافت‌های جدیدی که جایگزین بافت‌های فرسوده می‌شوند؛
- بهبود عملکرد مدیریت شهری برای ساختن شهری ایمن و قابل زندگی با مشارکت شهروندان؛
- بهبود عملکرد نیروی انتظامی برای برقراری امنیت در بافت نوساز؛
- تشکیل نهادهای محلی برای برقراری امنیت؛
- آموزش نیروی انسانی محلی برای برقراری امنیت توسط نیروی انتظامی؛
- افزایش تعامل نیروی انتظامی با مردم به منظور همکاری‌های متقابل برای ایجاد امنیت اجتماعی.

منابع

- احمدی، یعقوب؛ اسمعیلی، عطا(۱۳۸۹)، سنجش احساس امنیت زنان مبتنی بر عوامل چندبعدی و میان‌رشته‌ای در شهر مشهد، مجله جامعه‌شناسی کاربردی، شماره ۲۱، صص ۶۹-۹۰.
- ایرانمنش، نسیم(۱۳۸۲)، حیات مدنی و فضاهای شهری، فصلنامه مسکن و انقلاب، شماره ۱۰۲.
- بیات، بهرام(۱۳۸۸) بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان تهرانی، فصلنامه انتظام اجتماعی، سال اول، شماره اول، صص ۳۱-۵۵.
- بیات، بهرام(۱۳۸۷)، تبیین جامعه‌شناختی احساس امنیت در بین شهروندان تهرانی، رساله مقطع دکترا، دانشگاه اصفهان، دانشکده علوم و ادبیات انسانی، گروه جامعه‌شناسی.
- توسلی، محمود(۱۳۸۳)، اصطلاح‌شناسی نوسازی و بهسازی شهری، مجله هفت شهر، شماره ۱۵، صص ۸۵-۸۷.
- جهان‌شاهی، محمدحسین(۱۳۸۳)، تحلیل بافت‌های فرسوده و مشکل‌سازی شهری و راهبردهای آن، مجله جستارهای شهرسازی، شماره ۸، صص ۱۹-۲۷.
- حناچی، سیمین(۱۳۷۶)، ضرورت باززنده‌سازی بافت‌های قدیمی شهرهای ایران، مجموعه مقالات همایش تخصصی بافت‌های شهری، وزارت مسکن و شهرسازی، مشهد.
- دفتر سیاسی نیروی انتظامی(۱۳۷۴)، بررسی اجمالی چگونگی ارتباط بین جمعیت و امنیت اجتماعی.
- دلاور، علی(۱۳۹۲)، مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی، تهران: انتشارات رشد.
- ربانی، رسول؛ افشارکهن، جواد(۱۳۸۳)، همایش مسائل شهرسازی ایران(مدیریت شهری)، شیراز: انتشارات دانشکده هنر و معماری دانشگاه شیراز.
- رضویان، محمدتقی؛ آقایی، پرویز(۱۳۹۳)، بررسی و ارزیابی احساس امنیت اجتماعی در محله نمونه موردی: (مطالعه تطبیقی محلات جماران و فاطمی)، فصلنامه جغرافیایی چشم انداز زاگرس، شماره ۲۰، صص ۴۳-۵۷.
- ساروخانی، باقر؛ نویدنیا، منیژه(۱۳۸۵)، امنیت اجتماعی خانواده و محل سکونت در تهران، فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال پنجم، شماره ۲۲، صص ۸۷-۱۰۷.
- سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور(۱۳۸۵)، معاونت امور شهرداری‌ها، دستورالعمل تهیه طرح‌های نوسازی و بهسازی بافت‌های فرسوده شهری.
- صالحی‌مرزبهرانی، زهرا(۱۳۸۴)، آسیب‌شناسی شهرنشینی در ایران امروز، مجله اطلاعات سیاسی - اقتصادی، شماره ۲۱۲-۲۱۳.

- فرید، یدالله (۱۳۸۸) جغرافیا و شهرشناسی، چاپ هفتم، تبریز: انتشارات دانشگاه تبریز.
- قاسمی، راضیه؛ محمدی، اصغر (۱۳۹۲)، بررسی احساس امنیت و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن در بین شهروندان ۱۵ تا ۴۵ ساله شهرکرد، فصلنامه دانش انتظامی چهارمحال و بختیاری، شماره دوم، صص ۴۵-۵۷.
- کارگر، بهمن؛ سرور، رحیم (۱۳۹۰)، شهر، حاشیه و امنیت اجتماعی، تهران: انتشارات سازمان جغرافیایی.
- مهندسان مشاور تدبیر شهر (۱۳۸۹)، طرح جامع شهر جوانرود.
- مهندسان مشاور تدبیر شهر (۱۳۹۲)، طرح تفصیلی شهر جوانرود.
- Charley, M. (1995), Using Information for Sustainable Urban Regeneration, Innovation Study No 4, Centre for Human Ecology, University of Edinburgh, July.
- Lewis, Dan. A.(2008) Fear of crime: incivility and the production of a social problem. NJ: Transaction. Inc.
- Marsh, Ian (2006) Theories of crime. Oxon: Rutledge.
- Mcleod, Saul. (2014). "Maslow's Hierarchy of Needs" Retrieved from <http://www.simplypsychology.org/maslow.html>.
- Nassiri, M(2003)Drug Addiction and Its Relationship with Urban Jobs, Geographical Research Quarterly, No. 70.
- Newman, O. (1973)"Defensible Space: People and Design in the Violent City", London, Architectural Press.
- Rangwala, S. C, (1998), Town planning charatar publishing house, India.
- Ritzer, George, (2010). Sociological Theory. Eighth Edition. New York: Mac Graw Hill.
- Schweitzer, J. H. et.al.(1977)"The Impact of the Built Environment on Crime and Fear of Crime in Urban Neighborhoods", Journal of Urban Technology, Vol. 6, N.3
- Shapland, Joanna (2009) Urban crime prevention: Suverliance, and restorative justice: Effect of social technologies. CRC Press.
- Watson, Scott (2005) , Societal security; applying the concept on the process of Kurdish identity.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی